

บทคัดย่อ

งานพัฒนาและส่งเสริมปศุสัตว์ มูลนิธิโครงการหลวง การทดสอบเลี้ยงไก่ไข่ และไก่เนื้อลูกผสม ในระบบอินทรีย์ แต่ยังไม่สามารถพัฒนาหรือส่งเสริมให้เกษตรกรเลี้ยงได้ เนื่องจากการเลี้ยงสัตว์ในระบบอินทรีย์จำเป็นต้องใช้อาหารสัตว์ที่เป็นอินทรีย์ ซึ่งยังขาดแหล่งวัตถุดิบอินทรีย์ที่นำมาประกอบเป็นสูตรอาหารสัตว์ โดยวัตถุดิบอาหารสัตว์อินทรีย์บางชนิดมีต้นทุนสูงและอยู่ไกล ทำให้เสียค่าใช้จ่ายในการขนส่งเพิ่มส่งผลให้ผลผลิตที่ได้จากการเลี้ยงสัตว์ปีกและสุกรยังต่ำหรือไม่สม่ำเสมอ รวมถึงมีต้นทุนในการผลิตสูงขึ้นตามไปด้วย

สุคิพและคณะ (2561) ได้ทดสอบปลูกถั่วเหลืองและถั่วเขียว ข้าวโพด และข้าวสาลี พบว่าผลผลิตจากข้าวโพดและถั่วเหลืองมีปริมาณมากกว่า ถั่วเขียวและข้าวสาลี แต่ยังไม่พบว่ามีปริมาณผลผลิตที่ได้อย่างไม่เพียงพอต่อการนำมาเป็นวัตถุดิบอาหารสัตว์ และการปลูกพืชอาหารสัตว์ เช่น ถั่วแขก และงา รวมไปถึงแหล่งโปรตีนที่มาจากสัตว์หรือแมลง ก็ยังคงมีการศึกษาวิธีการปลูกเพื่อเพิ่มผลผลิต และการนำมาใช้ประกอบในสูตรอาหารสัตว์ต่อไป จากที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่าอุปสรรคสำคัญในการทำปศุสัตว์อินทรีย์ คือ ชนิดและปริมาณของวัตถุดิบอินทรีย์เพื่อจะนำมาประกอบเป็นสูตรอาหารเลี้ยงสัตว์ที่เพียงพอ แต่เนื่องมาจากการปลูกพืชอาหารสัตว์อินทรีย์ยังประสบปัญหาเรื่องแหล่งเมล็ดพันธุ์ การให้ผลผลิตของพืชมีปริมาณน้อยกว่าการปลูกแบบปกติ และต้องปลูกพืชในพื้นที่ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานอินทรีย์แล้ว นอกจากนี้ยังต้องมีการผสมสารผสมล่วงหน้า หรือพรีมิกซ์ (Premix) ที่มาจากแหล่งธรรมชาติอีกด้วย เพื่อให้สูตรอาหารมีโภชนะที่ครบถ้วนตามความต้องการของสัตว์แต่ละชนิด ทำให้เกษตรกรทั่วไปยังไม่สามารถทำได้อย่างกว้างขวาง ด้วยเหตุนี้ จึงศึกษาหาแนวทางในการผลิตอาหารสัตว์อินทรีย์ที่เหมาะสมและเพียงพอ เพื่อให้เกษตรกรสามารถนำไปใช้ในการเลี้ยงสัตว์ในระบบอินทรีย์เพื่อสร้างรายได้และมีความคุ้มค่า รวมทั้งสามารถขยายผลไปสู่ผู้ที่สนใจอื่นๆ ต่อไป

จากการทดสอบการปลูกพืชอาหารสัตว์ระบบอินทรีย์ 5 ชนิด ได้แก่ ข้าวโพด ถั่วเหลือง ถั่วแขก งาดำและงาขี้ม่อน ในพื้นที่อินทรีย์ของสถานีเกษตรหลวงปางดะ พืชทุกชนิดได้รับปุ๋ยอินทรีย์และน้ำไม่จำกัด ผลการทดสอบ พบว่า ผลผลิตข้าวโพด เท่ากับ 600 กก./ไร่ ถั่วเหลือง เท่ากับ 150 กก./ไร่ และถั่วแขกฝักสด เท่ากับ 400 กก./ไร่ ขณะที่เมล็ดถั่วแขก เท่ากับ 150-180 กก./ไร่ สำหรับงาดำ เท่ากับ 84 กก./ไร่ และงาขี้ม่อนเท่ากับ 80 กก./ไร่ และเมื่อทดสอบนำพืชอาหารสัตว์มาประกอบสูตรอาหารที่เหมาะสมสำหรับไก่ไข่และสุกร โดยเพิ่มวัตถุดิบอื่นๆ ที่สามารถใช้ทดแทนวัตถุดิบทางการค้าหาได้ง่ายในพื้นที่ และเป็นไปตามมาตรฐานของปศุสัตว์อินทรีย์ ได้แก่ ใบกระถินปน กากงาดำ ไล่เดือน และหอยขมปนทั้งเปลือก สูตรอาหารที่ได้สำหรับการเลี้ยงไก่เนื้อ (100 กก.) ประกอบด้วย ข้าวโพดปน 67 กก. รำละเอียด 5 กก. ถั่วเหลืองทั้งเมล็ด 6 กก. ใบกระถินปน 4 กก. กากงาดำ 8.15 กก. ปลาปน (ชนิด 60%) 3 กก. หอยขมปนทั้งเปลือก 8 กก. ไตแคลเซียมฟอสเฟต 0.1 กก. เกลือ 0.5 กก. และพรีมิกซ์ 0.25 กก. อาหารผสมมีปริมาณโปรตีน 15.2% พลังงาน 2,950 กิโลแคลอรี/กก. โดยต้นทุน

อาหารไก่เนื้ออินทรีย์เท่ากับ 22.03 บาท/กิโลกรัม สูตรอาหารสำหรับไก่ไข่ (100 กก) ประกอบด้วย ข้าวโพดปน 60 กก. รำละเอียด 10 กก. ถั่วเหลืองทั้งเมล็ด 16 กก. ปลาปน (ชนิด 60%) 7 กก. ไคแคลเซียมฟอสเฟต 3 กก. หินเกล็ด 5 กก. เกลือ 0.25 กก. และส่วนผสมอื่นๆ 0.25 กก. อาหารผสมมีปริมาณโปรตีน 16% พลังงาน 2,900 กิโลแคลอรี/กก. โดยต้นทุนอาหารไก่ไข่อินทรีย์เท่ากับ 24.80 บาท/กิโลกรัม และสูตรอาหารที่เหมาะสมสำหรับสุกรระยะขุน ช่วงอายุหย่านม-น.น 60 กก. (100กก.) ประกอบด้วย ข้าวโพดปน 60.6 กก. รำละเอียด 8 กก. ถั่วเหลืองทั้งเมล็ด 6 กก. ปลาปน โปรตีน (60%) 3 กก. หอยขมทั้งเปลือก 6 กก. ไคแคลเซียมฟอสเฟต 0.15 กก. เกลือ 0.5 กก. และพรีเม็กซ์ 0.25 กก. อาหารผสมมีปริมาณโปรตีน 16.04% พลังงาน 2,892 กิโลแคลอรี/กก. โดยต้นทุนอาหารสุกรอินทรีย์ เท่ากับ 21.70 บาท/กิโลกรัม

คำสำคัญ อาหารสัตว์อินทรีย์ รั้วพืช สัตว์ปีก สุกร พื้นที่สูง

